

Forløb: Gravtalen og selvforståelsen – et anderledes forløb om epideiktisk retorik og demokratisk sindelag

Basistekster	Indhold	Materiale	Lektie	Didaktisering
Modul 1	Introduktion til forløbet: Læs om det athenske demokrati	- Hansen, M. H., (2005), <i>Det athenske demokrati - og vores</i> , Museum Tusulanums Forlag, København: ss. 9-16 (inddrag enkeltpunkter fra afsnittet om "principper" ss. 16-29 efter behov). - Damsgaard-Madsen, A. (1993) <i>Grækenlands Historie</i> , Aarhus University Press, Aarhus: ss. 133-147;	Læs hele teksten eller udvælg dele efter behov For det historiske overblik kan dette afsnit om den Peloponnesiske Krig inddrages	1. Konstruér i grupper en model over det athenske demokratis institutioner. Modellen skal forklare institutionernes funktioner 2. Hver gruppe går sammen med en anden gruppe og de fremviser sin model: diskutér, hvori modellen viser demokratisk ideologi 3. Klasseopsamling: 1. Hvilke institutioner udgjorde det athenske demokrati og hvorfor? 2. Hvilke centrale begreber udgør det athenske demokratis værdisæt? 4. Hvori består den grundlæggende forskel på et moderne demokrati og oldtidens athenske?
Modul 2	Baggrund om Thukydid og Den Peloponnesiske Krig Introduktion til gravtalen og epideiktisk retorik	Johansen, H. F. (1984), <i>Fri mands tale</i> , Centrum, Århus: ss. 271-276 "Gravtalen i hovedpunkter"	Læs om Thukydid og den Peloponnesiske Krig Læs i lektionen oversigtsarket: "Gravtalen i hovedpunkter"	1. Konstruér i google-docs en fælles faktaboks om 1) Thukydid og 2) Den Peloponnesiske Krig: Modtageren er uden forudgående kendskab til emnet. Fremlæg den for læreren. 2. Opstil mindst tre diskussionspunkter på baggrund af oversigtsarket "Gravtalen i hovedpunkter" og stil ét centralt spørgsmål til hvert diskussionspunkt 3. I grupper fremlægger I diskussionspunkterne og forsøger at besvare spørgsmålet 4. Klasesamtale: 1. Forklar årsagen til diskussionspunkterne (hvorfor er der noget at diskutere?). 2. Diskutér et udvalg af to-tre af de centrale spørgsmål?
Modul 3	Perikles' gravtale	Thukydid, <i>Perikles' Gravtale</i> , (2.34-38)	Læs hele tekstpassagen	1. Opstil i grupper en kompositions-model over denne passage i <i>Perikles' gravtale</i> : brug dokumentet "Gravtalen i hovedpunkter" til at skitsere indholdet og formen 2. Besvar i par spørgsmålene: 1. Hvilke emner berører Perikles? 2. Hvilke centrale begreber i forståelsen af det athenske demokrati kommer til udtryk i denne passage. 3. Hvor adskiller <i>Perikles' gravtale</i> sig fra de punkter, der ellers skal berøres i en gravtale (se oversigtsarket)? 4. Giv en begrundelse for denne forskel mellem <i>Perikles' gravtale</i> og gravtaler generelt. 5. Vurdér, hvor demokratisk Perikles' beskrivelse er. 3. Udfyld de fem punkter i <i>aptum</i> -modellen: 1. afsender, 2. modtager, 3. situation, 4. stil, 5. budskab.
Modul 4	Perikles' gravtale	Thukydid, <i>Perikles' Gravtale</i> , (2.39-46)	Læs hele tekstpassagen	1. Gør kompositionsmodellen fra modul 3 færdig, så du har en hel komposition 2. Opstil i par én liste over begreber i det demokratiske værdisæt, Perikles omtaler, og opstil én yderligere liste over disse begrebers modsætninger. 3. Sammenlign jeres lister med et andet par i klassen. Besvar spørgsmålet: Hvem repræsenteres af modsætningerne til Perikles' værdisæt? 4. Læs afsnittet "Thukydid, taler og <i>epitaphios logos</i> " i indledningen til <i>Perikles' gravtale</i> - og forklar, hvilket rolle <i>Perikles' gravtale</i> har i Thukydid's værk. 5. Udfyld punkt 4. stil og 5. budskab i <i>aptum</i> -modellen endnu engang: hvordan har dit indtryk ændret sig fra første halvdel af talen til anden? 6. Opsamling: samtale om elevindtryk.
Modul 5	Baggrund om Lysias og Den Korinthiske Krig	- Indledningen til <i>Gravtale for dem, der hjalp Korintherne</i> - Damsgaard-Madsen, A. (1993) <i>Grækenlands Historie</i> , Aarhus University Press, Aarhus: ss. 148-154 (midt); (inddrag resten af afsnittet ss. 154-160 efter behov)	Læs indledningen til tekststudvalget og uddraget fra Damsgaard-Madsen	1. Konstruér i google-docs en fælles faktaboks om 1) Lysias og 2) Den Korinthiske Krig: Modtageren er uden forudgående kendskab til emnet. Fremlæg den for læreren: klassen vælger et repræsentantskab, som redigerer dokumentet til et færdigt produkt, klassen kan bruge senere. Hele klassen læser dokumentet før fremlæggelsen; fremlæggelsen foretages af repræsentantskabet.

Forløb: Gravtalen og selvforståelsen – et anderledes forløb om epideiktisk retorik og demokratisk sindelag

Basistekster	Indhold	Materiale	Lektie	Didaktisering
Modul 6	Forfædre og mytiske exempla	Lysias, <i>Gravtale for dem, der hjalp Korintherne</i> (2.1-20)	Læs hele passagen Inddrag efter behov den vedlagte aktantmodel/sommerfuglemodel	1. Undersøg i par, hvad begrebet <i>autochthoni</i> betyder. 2. Klassediskussion om begrebet. 3. Matrix-grupper behandler de tre myter i passagen (se matrix-skema og fokuspunkter nedenfor) mhp. at afdække deres betydning for en demokratisk selvforståelse. 4. Mulig skriveøvelse som alternativ til punkt tre: Skriv et fiktionsafsnit om " <i>autochthoni</i> i Danmark" - inddrag nordisk mytologi eller dansk sagnhistorie. Danske forfædre som Harald Blåtand eller lignende skal inddrages. 5. Opsamling og spørgerunde til punkt 3 eller oplæsning af tekster fra punkt 4.
Modul 7	Perserkrigene	Lysias, <i>Gravtale for dem, der hjalp Korintherne</i> (2.20-48)	Læs hele passagen For de modige: en forelæsning af Donald Kagan om Perserkrigene: Donald Kagan om Perserkrigene (optakten i forelæsningen indkredser perserrigets omfang og første achaimenide-konger, mens krigen selv først omtales fra 10:35)	1. Opstil i grupper et skema over de begreber, der knyttes til perserne og atthernerne. 2. Diskutér, hvilken betydning "den Anden" har i afsnittet om Perserkrigene, og sammenstil dette med afsnittet om Amazonerne (2.4-6) 3. Besvar følgende: 1. hvilken rolle spiller Athen i Lysias' fortælling om grækernes krige mod perserne, og 2. hvad betyder det for atthenernes demokratiforståelse, at de hævdes at blive betragtet som den stærkeste græske bystat af en ydre fjende som perserne?
Modul 8		Lysias, <i>Gravtale for dem, der hjalp Korintherne</i> (2.49-66)	Revidér læsningen af Damsgaard-Madsen fra modul 1. Læs hele Lysias-passagen	1. Klassen deles i to halvdele: hver halvdel producerer i grupper en screencast-o-matic-video (https://screencast-o-matic.com, maks. 10 min.), hvor følgende spørgsmål og opgaver besvares. Den ene halvdel laver en video til kap. 48-53, den anden halvdel tilsvarende til kap. 54-66. I videoen skal grupperne løbende markere tekstnedslag, der illustrerer besvarelsen af spørgsmålene; Der udvælges 2 videoer til klassefremvisning. 2. Spørgsmål og opgaver (kap. 48-53): 1. Hvad forstår man ved begrebet <i>pentekontaetia</i> ? 2. Hvordan er tilstanden mellem de græske bystater efter kampene mod perserne? 3. Gør kort rede for, hvad Geraneia- kampagnen er. 4. Beskriv atthenernes adfærd under Geraneia-kampagnen: hvad siges at være karakteristisk for dem? 3. Spørgsmål og opgaver (kap. 54-66) Lysias opgiver helt at gennemgå <i>pentekontaetien</i> ... 0. Hvad vælger han i stedet at gøre i kap. 54-66? 1. Hvad forstår man ved begrebet <i>hegemoni</i> ? 2. Hvad siges at være karakteristisk for atthenernes hegemoni, dets idealer og intentioner? 3. Hvornår udfoldede det athenske hegemoni sig, og hvordan gik det med det i afslutningen af den Peloponnesiske Krig? 4. Hvad forstår man ved den "demokratiske modrevolution i 403" og hvem var den vendt mod? 5. Hvordan er situationen i Athen i kap. 65-66? 4. Klassen ser videoerne. Opsamlende bemærkninger.

Forløb: Gravtalen og selvforståelsen – et anderledes forløb om epideiktisk retorik og demokratisk sindelag

Basistekster	Indhold	Materiale	Lektie	Didaktisering
Modul 9		Lysias, <i>Gravtale for dem, der hjalp Korintherne</i> (2.67-81) Perspektivtekst Statsminister Lars Løkke Rasmussens tale ved mindegudstjeneste for Danmarks faldne i Holmens Kirke, 5. september 2011.	Læs hele passagen Læs hele talen	1. Den korte beskrivelse af de faldnes felttog læses og kommenteres kort: elevernes bidrag er eneste egentlige opsamling. 2. Klassen runder lektionen af med at læse perspektivteksten.
Modul 10	Perspektivtekst	Lars Løkke Rasmussens tale ved mindegudstjeneste for Danmarks faldne i Holmens Kirke, 5. september 2011.	(Genlæs hele perspektivteksten og revidér forløbsmaterialet og egne noter)	1. Som optakt til behandlingen af perspektivteksten: klassedialog om forløbets hidtidige kernepunkter: Hvilke centrale begreber kan man ud fra gravtalerne knytte til den athenske selvforståelse og demokratiske ideologi? Skriv dem i listeform. 2. Klassen besvarer i grupper følgende spørgsmål: 1. Hvilke demokratiske værdier kommer til udtryk i talen? 2. Hvilke ligheder/forskelle er der mellem de antikke gravtaler og Løkkes tale? 3. Hvilken rolle spiller nationalitet og fællesskabsfølelse i henholdsvis Løkkes tale og gravtalerne i forløbet? 4. Hvor i materialet finder vi en nationalitetsfølelse og hvor en fællesskabsfølelse?
	Perspektivtekst	Læs et kort uddrag om Benedict Andersons "forestillede fællesskaber" i <i>Imagined Communities</i> , Verso, London/New York (2016, rev. ed.): 5-7. Slå begrebet "print capitalism" op her: Print Capitalism	Læs det korte uddrag af <i>Imagined Communities</i> og undersøg begrebet "print capitalism"	National identitet og fællesskabsfølelse kan efter en opfattelse være enten <i>ansigt-til-ansigt-samfund</i> (face-to-face-communities) eller <i>forestillede</i> (imagined communities) og den enkeltes forståelse af egen identitet afhænger af dette: Besvar følgende og gør et forsøg på en klassedialog: 1. Hvad er forskellen på et <i>forestillet</i> og et ansigt-til-ansigt- fællesskab? 2. Er gravtalerne og oldtidens Athen udtryk for et <i>forestillet</i> eller et <i>ansigt-til-ansigt-fællesskab</i> ? 3. Hvilken funktion tjener gravtalerne i oldtidens Athen i sammenligning med Benedict Andersons begreb "print capitalism" i den moderne nationalstat? 4. Er der forskel på Løkke Rasmussens opfattelse af fællesskab og den samme opfattelse i <i>Perikles' gravtale</i> og Lysias' tale?

Forløb: Gravtalen og selvforståelsen – et anderledes forløb om epideiktisk retorik og demokratisk sindelag

Matrix-skema til modul 6

1. Talgrupper: Undersøg de tre myters grundfortælling: 1. aktantmodel og 2. forfædrenes betydning sat op i sommerfuglemodellen (anvend om nødvendigt det vedlagte dokument over aktantmodellen og sommerfuglemodellen)
2. Bogstavgrupper: Undersøg de tre myters diskurs: 1. nodalpunkt og antagonisme og 2. ækvivalenskæder
3. Fremlæg gruppernes arbejde i den modsatte gruppe

	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3
Gruppe A	Mads ...		
Gruppe B			
Gruppe C			

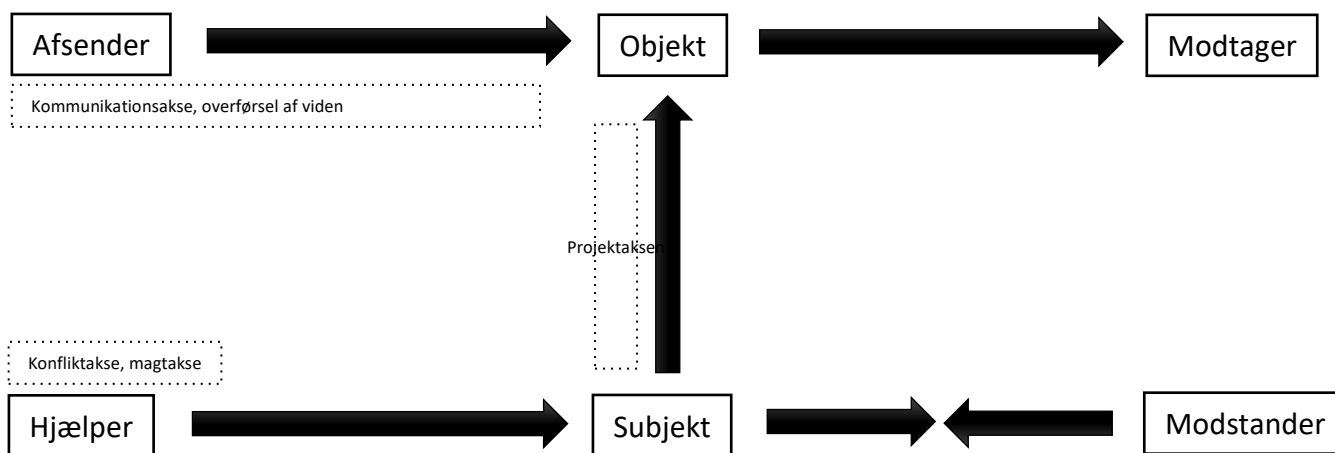
Er matrix-skemaets gruppeantal ikke tilstrækkeligt, kan man blot dele klassen op i to halvdele og fordoble skemaet

Forløb: Gravtalen og selvforståelsen – et anderledes forløb om epideiktisk retorik og demokratisk sindelag

Aktant-modellen

Aktant-modellen¹ er en nyttig model, når man skal afkode funktionen af *aktanter* i en fortællings plot, dvs. den struktur, der ligger i relationen mellem aktanterne. Modellen fordeler aktanterne på seks funktioner og tre akser i fortællingens (tematiske) udvikling: 1) subjekt-aktanten er omdrejningspunktet for et grundlæggende ønske om at blive koblet med eller afkoblet fra 2) objekt-aktanten; 3) afsender-aktanten sætter plottets handling i gang, 4) modtager-aktanten nyder godt af afsender-aktantens funktion, og 5) hjælper-aktanten understøtter subjekt-aktanten. Endelig findes der en 6) modstander-aktant.

Modellen kan stilles op på følgende måde



¹ Modellen stammer oprindeligt fra A. J. Greimas' forskning (*Structural Semantics: An Attempt at a Method*. trans. Daniele McDowell, Ronald Schleifer, and Alan Velie. Lincoln, Nebraska: University of Nebraska Press, 1983; [*Sémantique structurale. Recherche de méthode*, Paris, Larousse, 1966])

Akserne

De tre akser i plottets udvikling udgør kernen i fortællingens tematik handling. Konfliktaksen, hvor vi finder subjektet, hjælperen og modstanderen, bliver på den måde modellens fundament, og fremdriften i plottet skyldes ofte relationen mellem subjektet og modstanderen, ikke mindst i forskellene mellem den symbolske værdi, de bærer.

Modsætningen mellem subjektet og modstanderen fremkaldes først og fremmest af subjektets begær efter at opnå (eller undgå) det objekt, der udgør kernen i den såkaldte projektakse. Endelig omfatter modellen også en kommunikationsakse, og her udgøres den væsentligste rolle af afsenderen; han/hun ses almindeligvis som den komponent, der sætter handlingens fremskridt i gang: dette sker hovedsageligt, fordi afsenderen ønsker at forbinde subjektet med objektet; overfor afsenderen finder vi omvendt modtageren.

Det er værd at bemærke, at aktanterne med undtagelse af subjekt- og objekt-aktanterne kan indgå i forskellige funktioner sådan, at afsenderen eksempelvis også kan fungere som hjælper/modtager; faktisk er dette snarest det mest almindelige.

Sommerfuglemodellen - det semiotiske kvadrat

Signifié'er (= betydningsdannelse) i en tekst kan i store træk beskrives ved hjælp af Greimas' *semiotiske firkant*, den såkaldte *sommerfuglemodel*

